

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่ง เพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์หรือรังสีแล้ว ผู้เขียนจึงขอสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

6.1 บทสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือวัสดุกัมมันตรังสีมาใช้ประโยชน์อย่างมาก นอกจากนี้ยังมีแผนที่จะสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ในประเทศไทยด้วย ซึ่งการนำพลังงานนิวเคลียร์หรือวัสดุกัมมันตรังสีมาใช้ประโยชน์นั้นอาจเกิดความเสียหายได้เช่นกัน ซึ่งเมื่อผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือวัสดุกัมมันตรังสีแล้วพบว่า มีกฎหมายที่ใช้บังคับในการดำเนินการดังกล่าวโดยตรง คือ พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เนื่องจากการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อประโยชน์ในทางสันติเป็นความจำเป็น และสมควรส่งเสริมเพื่อการพัฒนาของประเทศ และโดยที่การใช้พลังงานปรมาณูและพลังงานจากรังสีเอกซ์เพื่อประโยชน์ในทางสันติ จำเป็นต้องมีการควบคุมให้การใช้เป็นไปตามหลักวิชาและปลอดภัย แต่กฎหมายดังกล่าวก็ห้ามบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดทางแพ่งสำหรับผู้ประกอบการและมาตรการสำหรับการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่

6.1.1 ผลการวิจัยเชิงเอกสาร

ผลการศึกษาอนุสัญญาระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น และจากการศึกษากฎหมายของไทย

จากการศึกษาอนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น และหลักความรับผิดทางแพ่งและมาตรการเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายไทยที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

ผลจากการศึกษาอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว พบว่า ระบบความรับผิดของผู้ประกอบการในความเสียหายจากอุบัติเหตุการณ์นิวเคลียร์ต่อบุคคลที่สามภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยความรับผิดต่อบุคคลที่สามในด้านพลังงานนิวเคลียร์ (Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy) (หรืออนุสัญญากรุงปารีส) และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายทางนิวเคลียร์ (Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage) (หรืออนุสัญญากรุงเวียนนา) นั้น เป็นความรับผิดทางแพ่งของผู้ประกอบการซึ่งมี หลักการคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) ความรับผิดของผู้ประกอบการเป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการนิวเคลียร์ของผู้ประกอบการ ระหว่างการขนส่งวัสดุนิวเคลียร์จากสถานที่ประกอบกิจการนิวเคลียร์ของตนไปยังบุคคลอื่น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดหากความเสียหายทางนิวเคลียร์นั้นเกิดขึ้นโดยตรงจากการพิพาทกันด้วยอาวุธ การกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน สงครามกลางเมือง และการจลาจล และหากความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ที่ได้รับ ความเสียหาย ผู้ประกอบการอาจไม่ต้องรับผิดหรือรับผิดเพียงบางส่วน

2) ผู้ประกอบการต้องรับผิดในความเสียหายทางนิวเคลียร์แต่เพียงผู้เดียว (Exclusive liability) ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดโดยไม่ต้องคำนึงว่าอุบัติเหตุจะเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ใด

3) ความรับผิดโดยจำกัดจำนวน ความรับผิดของผู้ประกอบการในการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้นจะอยู่ภายใต้จำนวนวงเงินที่กำหนดไว้เท่านั้น แม้ว่าค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงจะเกินกว่าจำนวนความรับผิด ผู้ประกอบการก็ไม่ต้องรับผิดในส่วนนั้น ทั้งนี้ ประเทศภาคีอาจกำหนดจำนวนให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ภายใต้ อนุสัญญา หรือกำหนดให้มีการรับผิดโดยไม่จำกัดก็ได้

4) การจัดหาหลักประกัน ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องจัดหาหลักประกันทางการเงินเพื่อเป็นการประกันความรับผิดที่ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดต่อบุคคลที่สามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการประกันภัยหรือหลักประกันทางการเงินในรูปแบบอื่นๆ

5) ความรับผิดโดยจำกัดเวลา สิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ประกอบการจากอุบัติเหตุการณ์ทางนิวเคลียร์นั้น ผู้เสียหายจะต้องเรียกร้องภายในอายุความ

ปัจจุบัน ได้มีพิธีสารร่วมว่าด้วยการบังคับใช้อนุสัญญากรุงเวียนนาและอนุสัญญากรุงปารีส (Joint Protocol Relating to the Application of the Vienna Convention and the Paris

Convention) มีหลักการให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยความรับผิดชอบทางนิวเคลียร์อนุสัญญาใด อนุสัญญาหนึ่งจะได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้ของอนุสัญญาอีกฉบับหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นภาคีด้วย

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมายหลักด้านนิวเคลียร์ คือ The Atomic Energy Act of 1954 และ The Price-Anderson Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมความรับผิดชอบและการชดเชยความเสียหายในเหตุการณ์ด้านนิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของผู้รับใบอนุญาต โดยจะต้องชดเชยค่าเสียหายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเสียหายอันเกิดจากการที่รัฐบาลได้สั่งให้มีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เพื่อป้องกันความเสียหายหากพบว่าเหตุการณ์ดังกล่าวคาดหมายได้ว่าจะเกิดอันตรายและสร้างความเสียหายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของประชาชนโดยรอบ และกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดจำนวนความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้ด้วย

สำหรับประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมายฉบับหนึ่ง คือ the Atomic Energy Basic Law เพื่อใช้กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพลังงานนิวเคลียร์ ตามมาตรา 21 ของกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักทั่วไปในเรื่องการชดเชยค่าเสียหายว่า ในกรณีที่รัฐบาลหรือบุคคลที่ได้รับการมอบหมาย ดำเนินการพัฒนาวัตถุดิบกำเนิดนิวเคลียร์ตามอำนาจที่กฎหมายกำหนดแล้วได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน สิทธิทำเหมือง สิทธิการเช่าหรือสิทธิอื่นใดและแก่บุคคลอื่นที่มีส่วนได้เสีย รัฐบาลหรือบุคคลที่ได้รับการมอบหมายต้องชดเชยค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมาย The Law on Compensation for Nuclear Damage เพื่อปกป้องบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากนิวเคลียร์และเพื่อช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมนิวเคลียร์ ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญในการสร้างหลักพื้นฐานสำหรับการชดเชยค่าเสียหายกรณีมีความเสียหายเกิดจากนิวเคลียร์ไม่ว่าจะเป็นผลจากการแตกตัวของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือจากสารกัมมันตรังสีหรือความเป็นพิษของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ ในระหว่างการเดินเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ การผลิต การแปรสภาพเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ใช้แล้ว การใช้เชื้อเพลิงนิวเคลียร์ การกำจัดของเสียที่เกิดจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์หรือวัตถุที่ปนเปื้อนเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ รวมถึงการขนส่งหรือการเก็บรักษาเชื้อเพลิงนิวเคลียร์หรือวัตถุที่ปนเปื้อนเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ด้วย โดยเป็นความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด เว้นแต่ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากภัยธรรมชาติร้ายแรง หรือการจลาจล ทั้งนี้ ผู้ที่จะดำเนินกิจการดังกล่าวต้องจัดเตรียมหลักประกันทางการเงินเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดจากนิวเคลียร์

ผลจากการศึกษากฎหมายไทยที่สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีแล้ว พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นต้น แต่บทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวก็มีข้อจำกัดในการปรับใช้ที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ หลักความรับผิดชอบ ข้อยกเว้นความรับผิดชอบ เป็นต้น

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายของไทย พบว่า มีประเด็นที่สมควรมีการนำมาวิเคราะห์และทบทวนสำหรับการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหาย ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หลักแห่งความรับผิดชอบ กล่าวคือ กฎหมายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางแพ่งที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีเกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี แต่กฎหมายที่มีอยู่นี้มีหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง แต่หากหลักความรับผิดชอบที่ตั้งอยู่บนฐานความผิด (Liability based on fault) หลักเกณฑ์ดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งนำมาใช้ในกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดทั่วไป คือ บุคคลที่จะรับผิดชอบทางละเมิดต้องกระทำความผิดไม่ว่าจะ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี แต่สำหรับหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด (Strict Liability) แม้จะเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้ในเรื่องดังกล่าว แต่ปัจจุบันถูกนำมาบัญญัติไว้ในเรื่องความรับผิดกรณีทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437 วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ในเรื่องอื่นๆ

ประเด็นที่สอง ขอบเขตการบังคับใช้ จากการศึกษพบว่า กฎหมายของไทยในปัจจุบันที่ใช้บังคับอยู่ ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบทางแพ่งเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีไว้เป็นการเฉพาะ และแม้ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศจะกำหนดให้รับผิดชอบเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดจากการใช้ไอโซโทปรังสีสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การค้า และการเกษตร เนื่องจากการใช้ไอโซโทปรังสีและรังสีเอกซ์ไม่มีความเสี่ยงเมื่อเทียบกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ตามที่อนุสัญญากำหนดไว้ การชดเชยความเสียหายภายใต้อนุสัญญาจึงมีวัตถุประสงค์คุ้มครองเฉพาะความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีเท่านั้น แต่ส่วนมากประเทศอื่นๆ จะกำหนดความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายอันเกิดจากรังสีที่เกิดจากการใช้ไอโซโทปรังสีและรังสีเอกซ์ให้เป็นไปตามกฎหมายละเมิดทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การใช้ไอโซโทปรังสีและรังสีรักษานั้นสามารถเกิดความเสียหายก่อนข้างรุนแรงได้ จึงเป็นเหตุผลที่หลายประเทศนำมากำหนดเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบเป็นพิเศษสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการใช้ไอโซโทปรังสีและรังสีเอกซ์

ประเด็นที่สาม บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ จากการศึกษพบว่า มีกฎหมายของไทยหลายฉบับที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีเกิดความเสียหายจากความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีได้ แต่เนื่องจากการพิจารณาความรับผิดชอบของบุคคลนั้น กฎหมายแต่ละฉบับจะมีขอบเขตการพิจารณาแตกต่างกันไป อาทิเช่น ความรับผิดทางละเมิดทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ คือ “ผู้ใด” หมายถึงบุคคลทุกประเภทที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทั้งนี้ หากคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติวางกฎระเบียบสำหรับการควบคุมและดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนด หรือเงื่อนไขในใบอนุญาตและกำหนดมาตรฐานต่างๆ อันพึงใช้โดยเฉพาะเกี่ยวกับพลังงานปรมาณู โดยเฉพาะมาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงระเบียบข้อบังคับที่ตราโดยทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศไม่ถูกต้อง ย่อมอาจถูกพิจารณาว่ากระทำการโดยประมาทเลินเล่อได้ หรือความรับผิดชอบกรณีทรัพย์สินอันตราย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง คือ ผู้ครอบครอง หมายถึงผู้ยึดหรือถือครอบครองยานพาหนะในขณะเกิดความเสียหาย ไม่ปรากฏคำว่า “ผู้ควบคุมดูแล” อยู่ จึงไม่น่าจะตีความรวมไปถึงผู้ควบคุมดูแลทรัพย์สินอันตรายด้วย จึงทำให้เห็นช่องว่างในการบังคับใช้มาตรา 437 วรรคสองกับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี กล่าวคือ การใช้ประโยชน์จากวัสดุกัมมันตรังสีหรือโรงไฟฟ้านิวเคลียร์นั้นอาจมีกรณีที่ผู้ครอบครองมิใช่เป็นผู้ควบคุมดูแล ซึ่งหากผู้ควบคุมดูแลไม่ยอมใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วเกิดความเสียหายขึ้น ผลตามมาตรา 437 วรรคสอง คือ ผู้ควบคุมดูแลไม่ต้องรับผิดชอบแต่ผู้ครอบครองต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ประเด็นที่สี่ ข้อยกเว้นความรับผิด จากการศึกษพบว่า อนุสัญญาระหว่างประเทศได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้สอดคล้องกัน คือ ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบในการพิพาทกันด้วยอาวุธ การกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน สงคราม และการจลาจล และหากความเสียหายนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ที่ได้รับ ความเสียหาย เป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาว่า ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบบางส่วนหรือไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้นก็ได้

สำหรับกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ไว้ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง หรือการจลาจล

ประเด็นที่ห้า ภาระการพิสูจน์ จากการศึกษพบว่า เรื่องภาระการพิสูจน์ความรับผิดของบุคคลอื่นเนื่องมาจากการกระทำละเมิดนั้น การที่จะพิจารณาว่าภาระการพิสูจน์จะตกอยู่แก่ฝ่ายใด ย่อมสอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบด้วยเช่นกัน ซึ่งหากมีการกำหนดหลักความรับผิดโดยตั้งอยู่บน

พื้นฐานความคิดว่า “ความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับพื้นฐานความผิด” (liability based on fault) ดังนั้น การพิจารณาพิสูจน้นั้นย่อมตกอยู่แก่โจทก์หรือผู้เสียหาย ซึ่งข้อเสียของการนำหลักการการพิสูจน้นี้โดยให้ฝ่ายโจทก์หรือผู้เสียหายเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบ คือ การดำเนินการทางด้านการใช้เทคโนโลยี นิเวศลิษฐ์หรือวัสดุภัณฑ์มันตรังสีมีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ทั้งเป็นเรื่องทางเทคนิคหรือวิทยาศาสตร์ ทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในอันที่จะพิสูจน้นความผิด ในขณะที่ความเสียหาย อันเกิดจากสารกัมมันตรังสีนั้นมีความรุนแรงมากและขยายแผ่กว้างได้ง่าย ดังนั้น การที่ผู้เสียหาย จะต้องพิสูจน้นความผิดของผู้ประกอบการที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนนั้น จึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างไม่เป็นธรรม

หากเป็นการกำหนดการพิจารณาพิสูจน้นตามหลักหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดแล้ว ผู้เสียหายที่ไม่ต้องพิสูจน้นว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการกระทำของบุคคลใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ผู้เสียหายนั้นก็มีหน้าที่พิสูจน้นเพียงแต่ว่าตนได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น และผู้ใดเป็นผู้กระทำเท่านั้น ดังนั้น การพิจารณาพิสูจน้นนั้นจึงตกอยู่ที่ฝ่ายจำเลย จำเลยนั้นก็มีหน้าที่พิสูจน้นเพื่อให้ตนพ้นผิดว่าเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายเท่านั้น หรือพิสูจน้นให้ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากเหตุที่ข้อยกเว้นของกฎหมายแต่ละฉบับได้กำหนดไว้อย่างไร หากจำเลยไม่สามารถพิสูจน้นเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ จำเลยย่อมต้องรับผิดชอบ

ประเด็นที่หก ผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ตามร่างพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กำหนดบทนิยามของคำว่า “ความเสียหายสาธารณะ” นั้น เห็นได้ว่า ผู้ที่เป็นลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตหรือผู้รับบริการซึ่งได้รับความเสียหายโดยตรงจากการให้บริการของผู้ประกอบกิจการซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตจะไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้

ผู้เขียนเห็นมีความเห็นว่า ในกรณีที่ผู้ป่วยมารับบริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาล โดยมีใช้การรักษาโดยการให้รังสีรักษา และเกิดการรั่วไหลหรือแพร่กระจายทางรังสีภายในโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยได้รับรังสีด้วย ผู้ป่วยก็จะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ต้องรับผิดชอบได้

ประเด็นที่เจ็ด ค่าสินไหมทดแทน หลักการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิด นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งว่ามิได้มีการละเมิดเกิดขึ้นเลย หรือหากทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมไม่ได้ก็พยายามที่จะให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักสากลที่หลายประเทศยังถืออยู่ในปัจจุบัน

ความเสียหายในคดีเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้นมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากกว่าคดีละเมิดทั่วไป กล่าวคือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อภัย

อันตรายต่อมนุษย์ในลักษณะที่รบกวนหรือมีการทำลายอย่างเฉียบพลันหรืออุปถัมภ์ที่รุนแรง หรือทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย โดยจะปรากฏให้เห็นในระยะยาว และผลกระทบที่เกิดจากความเสียหายเหล่านี้อาจจะสะสมอยู่ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยจะค่อยๆ แสดงออกมาแต่จะไม่ปรากฏอาการทางกายภาพภายนอกให้เห็นได้ทันทีที่จะแสดงความเจ็บป่วยของอาการออกมาจนทราบสาเหตุ นั้นจะต้องใช้ระยะเวลานาน

จากการศึกษาพบว่า ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น มิได้ทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงินและความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิเช่น ความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมาน ความทุกข์พลภาพ และความเสียหายทางจิตใจ ซึ่งความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ให้เรียกค่าสินไหมทดแทนกันได้ จำกัดเฉพาะเป็นความเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย หรือทำให้เสียเสรีภาพ หญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทาสีธรรมแก่ตนเท่านั้น แต่มิได้บัญญัติรับรองให้สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินไว้ในกรณีที่ผู้เสียหายถูกกระทำละเมิดต่อชีวิต อีกทั้งสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินนั้นเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่สามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นหรือเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทได้ เว้นแต่จะมีการทำสัญญารับสภาพหนี้กันไว้หรือผู้เสียหายได้ฟ้องคดีไว้แล้วเท่านั้น จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหายหากปรากฏว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายแก่ชีวิตทันที หรือผู้เสียหายได้รับความเสียหายแก่ร่างกายและเสียชีวิตก่อนมีการทำสัญญารับสภาพหรือก่อนฟ้องคดี ทายาทของผู้เสียหายก็ไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้

ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน สำหรับความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน คือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 11 (1)

นอกจากนี้ ค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive damages) เป็นค่าเสียหายอีกประเภทหนึ่งที่กลุ่มประเทศคอมมอนลอว์ใช้โดยเฉพาะ เพราะถือว่าการกระทำละเมิดเป็นความผิดสมควรได้รับการลงโทษให้เจ็บช้ำและยังควรต้องมีหน้าที่ในการชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้เสียหายด้วย มีผลให้ค่าเสียหายในลักษณะเช่นนี้สูงกว่าความเสียหายที่แท้จริง ซึ่งค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนความเสียหายธรรมดาที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องใช้ให้แก่ผู้เสียหายที่ถูกกระทำละเมิดเพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิดนั่นเอง ดังนั้น เห็นได้ว่าค่าเสียหายทางละเมิดของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและเพื่อลงโทษผู้กระทำละเมิดด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยมีการนำหลัก “ค่าเสียหายเชิงลงโทษ” (Punitive damages) มาบัญญัติไว้ในกฎหมาย

จำนวน 4 ฉบับ โดยมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลในการให้ค่าเสียหายลงโทษได้ คือ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 13 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 16 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 42 และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 11

ทั้งนี้ ในกรณีการประกอบกิจการนิวเคลียร์ หรือความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ หรือสารกัมมันตรังสีที่เป็นของแข็ง ซึ่งหากมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณข้างเคียง ผู้ที่ต้องรับผิดชอบสมควรที่จะได้ชดเชยค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่แปด การจำกัดจำนวนความรับผิด จากการศึกษาพบว่า อนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ได้มีการจำกัดจำนวนความรับผิดของผู้ประกอบการไว้เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจำกัดจำนวนวงเงินมิให้มากเกินไป มิฉะนั้นผู้ประกอบการจะไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้

ประเด็นที่เก้า หลักประกัน จากการศึกษาพบว่า อนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นนั้น นอกจากการกำหนดให้มีการจำกัดจำนวนความรับผิดแล้ว ยังกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการจะต้องจัดหาหลักประกันสำหรับความรับผิดของตนเองด้วย

ประเด็นที่สิบ การสงวนสิทธิการขอแก้ไขคำพิพากษา จากการศึกษาพบว่า ในกรณีเกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น มีความเสียหายบางลักษณะที่ผู้เสียหายไม่อาจหยังรู้ค่าเสียหายที่ตนได้รับความเสียหายจากการทำละเมิดได้ว่าเป็นเท่าใด เช่น ความเสียหายที่เกิดจากการได้รับสารกัมมันตรังสีที่สะสมอยู่ในร่างกายหรือกระแสเลือดของผู้เสียหาย ซึ่งผู้เสียหายไม่อาจหยังรู้ค่าเสียหายได้ว่าความเสียหายที่ตนได้รับจะประมาณการเป็นค่าเสียหายได้เท่าใด นอกเสียจากจะต้องได้รับการตรวจอาการจากแพทย์เสียก่อน จึงจะสามารถหยังทราบความเสียหายและค่าใช้จ่ายได้ และความเสียหายเช่นนี้เป็นความเสียหายที่ไม่อาจหยังรู้ได้ในขณะกระทำละเมิด และแม้ว่าศาลจะพิพากษาสงวนสิทธิเพื่อแก้ไขคำพิพากษาไว้ในระยะเวลา 2 ปี ตามมาตรา 444 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ระยะเวลา 2 ปีดังกล่าวอาจไม่เพียงพอและเหมาะสมได้ เพราะสภาพของความเสียหายที่ไม่ปรากฏอาการดังกล่าวนี้อาจอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแพทย์มาตรวจพิสูจน์ความเสียหายของความเสียหายที่ได้รับจากผู้เสียหายเสียก่อน ซึ่งอาศัยระยะเวลานาน ความเจ็บป่วยจากการสะสมของมลพิษในร่างกายผู้เสียหายบางลักษณะต้องติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงภัยของโรคอยู่

ตลอดเวลา ระยะเวลาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งที่จะพิสูจน์อาการว่าควรจะใช้ค่าเสียหายในการรักษาเป็นเท่าใด มีตัวแปรและปัจจัยใดเป็นค่าใช้จ่ายที่จะกำหนดเป็นค่ารักษาออกมาเป็นตัวเงินค่าเสียหายได้

ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีกฎหมายที่กำหนดให้ศาลสามารถสงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาได้มากกว่าระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 โดยศาลสามารถสงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาได้แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อนการแก้ไขต้องให้อีกฝ่ายมีความอีกฝ่ายที่จะคัดค้านด้วย

ประเด็นที่สิบเอ็ด อายุความ การนำอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 เป็นอายุความที่ใช้บังคับกับความเสียหายที่เกิดจากการทำละเมิดในคดีละเมิดทั่วไป โดยถือเอากำหนดอายุความใช้สิทธิเรียกร้อง 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้พึงต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน และกำหนดเวลาขึ้นสูงสุดที่จะใช้สิทธิเรียกร้องในมูลละเมิดไม่เกิน 10 ปี กรณีดังกล่าวอาจเกิดปัญหาขึ้นในคดีความเสียหายอันเกิดจากนิเวศลิษฐ์หรือรังสีเช่นกัน กรณีที่ผู้เสียหายที่ได้รับการสะสมของสารในร่างกายตามระยะเวลานับแต่มีการทำละเมิดเป็นต้นมา แต่ยังไม่ได้ใช้สิทธิฟ้องคดีภายในระยะเวลา 10 ปี เพราะผู้เสียหายยังไม่อาจหยั่งทราบได้ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นสะสมอยู่ในร่างกาย แต่เพิ่งมาทราบภายหลังเพราะผลของอาการเจ็บป่วยเพิ่งจะปรากฏขึ้นภายหลัง 10 ปี โดยตรวจพบจากแพทย์ ทำให้ผู้เสียหายมาฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลา 10 ปีแล้ว กรณีเช่นนี้หากตีความว่ามีความเสียหายจากการกระทำละเมิดเกิดขึ้นมานานแล้ว เป็นความผิดที่มีความเสียหายเกิดจากการทำละเมิดเกิดขึ้นครบถ้วนตามองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดการที่ผู้เสียหายที่พบผลภายหลัง 10 ปีนั้น คดีของผู้เสียหายจึงขาดอายุความ

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า กฎหมายไทยบางฉบับได้มีการกำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องไว้นานกว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาทิเช่น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 12 กำหนดอายุความไว้ถึง 3 ปี นับแต่วันที่ผู้บริโภครู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ต้องรู้ตัวผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบต่อสินค้านั้นด้วย หรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น แต่หากเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยโดยผลของสารพิษที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้เสียหายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้ระยะเวลาในการแสดงอาการ ผู้เสียหายหรือผู้แทนสามารถใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องได้ภายในระยะเวลา 3 ปีนับตั้งแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายต่อตนเองและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายที่ปรากฏแก่ตนเอง

6.1.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการที่ผู้เขียนดำเนินการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีและได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติถึงลักษณะของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ รวมทั้งการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณมีการจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ และทนายความ

กลุ่มที่สอง กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ

กลุ่มที่สาม กลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ

2) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยความคิดเห็น โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สรุปได้ดังนี้

ประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 1 การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์หรือรังสี พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นคำถามที่ 2 การกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 3 กำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่มีความเห็น

ประเด็นคำถามที่ 4 การกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 5 การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 6 การกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 7 การกำหนดช้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 8 การกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 9 การขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขคำพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประเด็นคำถามที่ 10 การกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

3) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม และกลุ่มประชาชนทั่วไป กับประเด็นคำถามเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ทั้ง 10 ประเด็นคำถาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า

(1) ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง ผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม และกลุ่มประชาชนทั่วไป ไม่ส่งผลหรือไม่มีความสัมพันธ์กับประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งปรากฏว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ก. การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์

ข. การกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย

ค. กำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ

ง. การกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้

จ. การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ฉ. การกำหนดชื่อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

ช. การกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแบบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ

ซ. การกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ

(2) ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม และกลุ่มประชาชนทั่วไป ส่งผลหรือมีความสัมพันธ์กับประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งปรากฏว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แม้ว่าค่าวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะมีค่าความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในทางที่เห็นด้วยกับประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

ก. การกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากนิวเคลียร์และรังสี

ข. การขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขคำพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวที่ผ่านมาผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี พ.ศ. โดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีซึ่งเป็นบุคคลที่ 3 ที่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือรังสี โดยกฎหมายดังกล่าวมีหลักการสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

6.2.1 หลักแห่งความรับผิดที่นำมาใช้ คือ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) โดยการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งของบุคคลที่ต้องรับผิดไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้นั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่

6.2.2 ขอบเขตของการบังคับใช้ กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

6.2.3 ผู้ที่ต้องรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี คือ ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตหรือในกิจการอันจะต้องรับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้นั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

6.2.4 ข้อยกเว้นความรับผิด ผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิดเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหาย

6.2.5 ผู้ที่มีภาระการพิสูจน์ คือ ผู้ประกอบการที่ต้องรับผิด โดยพิสูจน์ให้เข้าข้อยกเว้นความรับผิดที่กำหนดไว้

6.2.6 ผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีซึ่งเป็นบุคคลที่ 3 ที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือรังสี

6.2.7 ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบนั้น นอกจากค่าค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ผู้ประกอบการยังต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายต่อจิตใจสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย เช่น ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

ค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ว่า หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ประกอบการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติจึงไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ประกอบการในกิจการอันจะต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ดำเนินกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงไม่เกินสี่เท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม หากว่าความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน และต้องมีการชำระค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ซึ่งค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขจัดมลพิษ สิ่งปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม รวมถึงค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวเนื่องกับมาตรการป้องกันความเสียหายด้วย

6.2.8 ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามกฎหมายนี้ ควรจำกัดวงเงินความรับผิดชอบ โดยกำหนดจำนวนวงเงินต้องรับผิดชอบไว้ในกฎหมายลำดับรอง เนื่องจากหากมีการปรับปรุงแก้ไข อัตราจำนวนความรับผิดชอบจะสามารถดำเนินการสะดวกกว่าการแก้ไขกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ จำนวนวงเงินความรับผิดชอบนั้น ควรครอบคลุมเฉพาะค่าสินไหมทดแทนต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือทรัพย์สิน ไม่ควรรวมถึงค่าเสียหายเพื่อการลงโทษด้วย

ทั้งนี้ หากมีการจำกัดจำนวนความรับผิดชอบของผู้ที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ควรมีการจัดตั้ง กองทุนเพื่อคุ้มครองผู้ประสบภัยจากความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี เพื่อให้ผู้เสียหาย สามารถได้รับการชดเชยความเสียหายในส่วนที่ไม่สามารถเรียกร้องได้อื่นเนื่องมาจากการจำกัด วงเงินความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามกฎหมาย ซึ่งรายละเอียดของกองทุนดังกล่าวควรกำหนด ไว้ในกฎหมายลำดับรองและจะต้องมีการศึกษาในรายละเอียดต่อไป

6.2.9 ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องจัดหาประกันภัย เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับการ ชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่ตนต้องรับผิดชอบ

6.2.10 ระยะเวลาในการสงวนสิทธิแก้ไขคำพิพากษาศาล โดยสามารถสงวนสิทธิแก้ไข คำพิพากษาสำหรับค่าสินไหมทดแทนอันไม่สามารถกำหนดจำนวนได้แน่นอนในขณะที่ ศาลพิพากษา ซึ่งระยะเวลาในการสงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาดังกล่าวต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ก่อนที่ศาลแก้ไขคำพิพากษาดังกล่าวให้โอกาสคู่ความอีกฝ่ายคัดค้าน ก่อนเสมอ

6.2.11 อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอัน เกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ควรมีการกำหนดอายุความไว้เป็นพิเศษและยาวกว่าอายุความการใช้สิทธิ เรียกร้องในคดีละเมิดทั่วไป กล่าวคือ ควรกำหนดอายุความสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและ รู้ตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย เนื่องจากระยะเวลาในการแสดง อาการของผู้ที่ได้รับรังสีอาจจะไม่ปรากฏอาการภายในทันที

ทั้งนี้ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผล ของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้เสียหายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้มีสิทธิ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึง ความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย